EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2010.11.15.
COM(2010) 665 végleges

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

a 73/2009/EK tanácsi rendelet 12. és 13. cikkében meghatározott mezőgazdasági tanácsadó rendszer alkalmazásáról

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés ... 3

2. Az MTR uniós jogi kerete ... 4

2.1. Jogi keret ... 4

2.2. Az MTR-ek vidékfejlesztési alapból történő támogatása 2007 és 2013 között ... 4

3. Az MTR tagállamok általi végrehajtása ... 5

3.1. A tagállami MTR-ek jelenlegi helyzete ... 5

3.2. Az MTR finanszírozása ... 6

3.3. Az MTR értékelése ... 6

4. Az MTR jövőbeni javítása ... 7

4.1. A mezőgazdasági tanácsadó rendszer és a mezőgazdasági tanácsadási szolgáltatások fogalmának tisztázása ... 7

4.2. Az MTR hatálya ... 8

4.3. Az MTR tanácsadóinak a kölcsönös megfeleltetés terén közreműködő egyéb szereplőkkel szemben betöltött szerepének tisztázása ... 9

4.4. Az MTR népszerűsítése ... 10

4.5. Az MTR irányítása ... 11

5. KÖVETKEZTETÉS ... 12

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

a 73/2009/EK tanácsi rendelet 12. és 13. cikkében meghatározott mezőgazdasági tanácsadó rendszer alkalmazásáról

1. BEVEZETÉS

A tagállamok kötelesek kialakítani a mezőgazdasági termelőket a földgazdálkodásban és a mezőgazdasági üzemben folytatott gazdálkodásban segíteni hivatott tanácsadó rendszert (a továbbiakban: mezőgazdasági tanácsadó rendszer, MTR). A mezőgazdasági tanácsadó rendszer, amelyet 2007-ig be kellett vezetni, a 2003. évi közös agrárpolitikai (KAP) reform lényeges eleme[1]. A mezőgazdasági tanácsadó rendszer célja, hogy segítse a mezőgazdasági termelőket abban, hogy mind jobban tudatosítsák a környezettel, az élelmiszer-biztonsággal, az állategészségüggyel és az állatjólléttel összefüggő anyagi és gazdálkodási folyamatokat. E rendszert ugyanakkor vezették be, mint a kölcsönös megfeleltetés rendszerét, amely szerint a KAP-támogatást csak akkor fizetik ki teljes mértékben, ha a mezőgazdasági termelők eleget tesznek a környezettel, az élelmiszer-biztonsággal, az állategészségüggyel és az állatjólléttel kapcsolatos követelményeknek. Két vidékfejlesztési szakpolitikai intézkedés létezik, amelyek segítséget nyújtanak a tagállamoknak a mezőgazdasági tanácsadó szolgáltatásaik kialakításában és a mezőgazdasági termelőknek azok használatában. Az MTR elsősorban olyan eszköz, amely segítséget nyújt a mezőgazdasági termelőknek a követelmények teljesítésében és ezáltal a pénzbírságok elkerülésében a kölcsönös megfeleltetésre vonatkozó kötelezettségek tekintetében.

A 73/2009/EK tanácsi rendelet 12. cikkének (4) bekezdése szerint a Bizottság jelentést nyújt be a Tanácsnak a mezőgazdasági tanácsadó rendszer alkalmazásáról, és a jelentést szükség szerint megfelelő javaslatokkal egészíti ki. E jelentés célja az, hogy tájékoztassa az Európai Parlamentet és a Tanácsot a mezőgazdasági tanácsadó rendszer végrehajtásáról, valamint lehetséges javító intézkedéseket javasoljon. E jelentés főként a tagállamok által egy kérdőívre adott válaszokra és egy, a Bizottság részére készített értékelő tanulmányra támaszkodik[2]. Az MTR-t a tagállamok részletesen megvitatták a Bizottság által 2006–2010. között öt alkalommal megrendezett MTR-műhelytalálkozó alkalmával. E viták a nemzeti tanácsadó szolgáltatások tartalmát, szerkezetét, módszereit és eszközeit érintették.

A rendszer létrehozásának határideje 2007. január 1-je volt. Mivel a kezdeti időszak 2007-től 2009-ig tartott és a kívánt információk meglehetősen bonyolultak, még nem lehetséges részletes elemzést adni a nemzeti mezőgazdasági tanácsadó rendszerek és a mezőgazdasági termelőknek nyújtott szolgáltatások kapacitásáról. E jelentés célja ezért nem az, hogy kimerítő áttekintést nyújtson, hanem, hogy alapot teremtsen a Tanács és az Európai Parlament 2010–2011. folyamán folytatott vitáihoz.

---

1 Az 1782/2003/EK tanácsi rendelet 13–16. cikke.

2 http://ec.europa.eu/agriculture/eval/reports/fas/index_en.htm

2. AZ MTR UNIÓS JOGI KERETE

2.1. Jogi keret

Valamennyi tagállam jogilag köteles egy nemzeti mezőgazdasági tanácsadó rendszert létrehozni, amely a mezőgazdasági termelők tanácsadását látja el. Az MTR-nek érintenie kell legalább a jogszabályban foglalt gazdálkodási követelményeket és a 73/2009/EK tanácsi rendelet 4–6. cikkében említett „jó mezőgazdasági és ökológiai állapotot" (GAEC). A tanácsadás területe mindazonáltal nem korlátozódik a kölcsönös megfeleltetés rendszerének követelményeire. A tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy más témákat is bevonnak. Valamennyi nemzeti mezőgazdasági tanácsadó rendszert egy vagy több kijelölt hatóság vagy magánszervezet irányíthatja. A KAP-reform 2008. évi „állapotfelmérése" óta valamennyi tagállam (objektív kritériumok alapján) szabadon rendelkezhet arról, hogy a mezőgazdasági termelők mely kategóriái élvezhetnek elsőbbségi hozzáférést a mezőgazdasági tanácsadó rendszerhez, anélkül, hogy uniós szinten további kritériumokat állapítanának meg.

A mezőgazdasági termelők önkéntes alapon használják az MTR-t és továbbra is felelősek döntéseikért, amelyeket a kapott tanácsadást követően hoznak. Ebben a tekintetben az MTR semmiképpen sincs hatással a jogi követelményeknek való megfelelést érintő kötelezettségükre és felelősségükre. Az uniós jogi keret azonban elismeri, hogy a tanácsot kérő mezőgazdasági termelők valószínűleg tájékozottabbak a tekintetben, hogyan kell megfelelni a jogi követelményeknek. Ezért a mezőgazdasági üzemek felülvizsgálat céljára való kiválasztása során a tagállamok ezeket a mezőgazdasági termelőket alacsonyabb kockázattal járóknak tekinthetik.

Az MTR elsődleges célkitűzése a mezőgazdasági termelők uniós jogi követelményekkel kapcsolatos felvilágosítása. A tanácsadást ezért világosan el kell különíteni a kölcsönös megfeleltetés rendszerének keretein belül végzett ellenőrzésektől, illetve az ágazati jogszabályoknak való megfelelés biztosításától. Ebben az összefüggésben a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az MTR üzemeltetői bizalmasan kezeljék a személyes, illetve egyéni információkat vagy a tanácsadás során szerzett adatokat, és ne adják azokat tovább az érintett mezőgazdasági üzemet irányító mezőgazdasági termelőtől eltérő személyeknek. E szabály alól az az egyetlen kivétel, amikor a mezőgazdasági tanácsadó rendszer üzemeltetői felfedeznek valamilyen, egy hatóság tájékoztatására vonatkozó, az uniós vagy a nemzeti jogszabályokban megállapított kötelezettségből eredő szabálytalanságot vagy jogsértést, különösen, ha bűncselekményről van szó.

2.2. Az MTR-ek vidékfejlesztési alapból történő támogatása 2007 és 2013 között

A KAP első pillérében meghatározott MTR a második pillér szerint két intézkedésen keresztül finanszírozható[3].

Az egyik intézkedés a tanácsadási szolgáltatások mezőgazdasági termelők általi használatának társfinanszírozása. A cél az, hogy segítséget nyújtsanak a

[3] Az 1698/2005/EK tanácsi rendelet 24. és 25. cikke, valamint a 18. és 19. preambulumbekezdése.

mezőgazdasági termelőknek abban, hogy ki tudják fizetni a mezőgazdasági üzemük általános teljesítményének javítására vonatkozó tanácsadási szolgáltatások igénybevételéből eredő költségeket. E tanácsadási szolgáltatásoknak legalább a jogszabályban foglalt gazdálkodási követelményekre, a jó mezőgazdasági és ökológiai állapotra és az uniós jogszabályokra alapuló munkahelyi biztonsági szabályokra kell kiterjedniük. E támogatás tanácsadási szolgáltatásonként az elszámolható költségek 80%-áig, azaz legfeljebb 1 500 EUR összegig korlátozott. A tanácsadási szolgáltatások nyújtására kiválasztott hatóságoknak és a szervezeteknek megfelelő forrásokkal kell rendelkezniük (beleértve a szakképzett személyzetet, az adminisztratív és technikai eszközöket, a tanácsadási tapasztalatot és a megbízhatóságot) a kölcsönös megfeleltetés követelményeit és a munkahelyi biztonsági szabályokat illetően. A Bizottság iránymutatásokat fogalmazott meg a támogatás nyújtásának és bizonyos célcsoportok kiemelt kezelésének feltételeiről, valamint a tanácsadás gyakoriságáról, a nyilvános és nem nyilvános tanácsadó szervek alkalmazásáról, továbbá e szervek koordinációjáról és felügyeletéről.

A másik intézkedés a mezőgazdasági tanácsadási szolgáltatások kialakításának társfinanszírozása. Az ilyen jellegű szolgáltatások költségeinek fedezéséhez a tagállamok folyamatosan csökkenő támogatást nyújthatnak legfeljebb öt éven keresztül.

3. AZ MTR TAGÁLLAMOK ÁLTALI VÉGREHAJTÁSA

2009 januárjában e jelentés elkészítése érdekében a Bizottság egy strukturált kérdőívet küldött ki a tagállami mezőgazdasági tanácsadó rendszerek szervezetéről és létrehozásáról. A kérdőív többek között jogi rendelkezésekről, a koordinációért, a tanúsításért és az ellenőrzésért felelős szervekről, a mezőgazdasági termelők kiemelt csoportjairól, a földrajzi szervezetről, a tanácsadó szervek számáról és típusáról, azok szakterületéről, az elért mezőgazdasági termelők számáról, az alkalmazott módszerekről, a finanszírozásról stb. szóló kérdéseket tartalmazott. A tagállamokhoz egy sor nyitott kérdést intéztek a felmerült problémákkal és a jövőbeli mezőgazdasági tanácsadó rendszer keretével kapcsolatban. A kérdőívre adott válaszok a 2008. év végrehajtási adatait tartalmazták. Ezek az adatok és a Bizottság megbízásából 2009-ben készült értékelő tanulmány az alábbiak szerint foglalható össze.

3.1. A tagállami MTR-ek jelenlegi helyzete

A legtöbb tagállamban a mezőgazdasági tanácsadó rendszer csak 2008-ban vált teljesen működőképessé. Az MTR létrehozására irányuló előkészítő munkálatokra (törvényhozás, pályázati felhívások közzététele, tanácsadó szervek kiválasztása stb.) 2007-ben került sor. A tagállamok közel felében a mezőgazdasági tanácsadó rendszer különleges szolgáltatásként jött létre a meglévő szolgáltatások kibővítésének céljából. Más esetekben az MTR az ismeretek terjesztését biztosító, meglévő szolgáltatásokkal volt összefüggésben.

Az MTR-t általában (24 tagállamban) nyilvános szervek koordinálják és felügyelik. A tanácsadó szerveket 14 tagállamban pályázati felhívások, 5 tagállamban magán-, további 5 tagállamban pedig nyilvános szervek kijelölésével választják. A legtöbb tagállam meghatározta a tanácsadók minimális képzettségi szintjét, amelynek egyetemi szintű (BSc- vagy MSc-diploma) képzésnek kell megfelelnie.

Az MTR 14 tagállamban szigorúan a kölcsönös megfeleltetésre összpontosít, míg a többi országban a tanácsadás olyan szélesebb körű témákra is kiterjed, mint a mezőgazdasági üzemek versenyképességére, a gazdálkodási gyakorlat környezeti hatására és a vidékfejlesztési intézkedések végrehajtásának támogatására (pl. mezőgazdasági-környezeti kötelezettségek).

A két leginkább alkalmazott megközelítés a helyszíni személyes tanácsadás (valamennyi tagállamban, leszámítva az Egyesült Királyságot/Angliát) és a helyszíni kiscsoportos viták, ez utóbbi gyakran kiegészítve az előbbi megközelítést. A különböző tagállamokban számítógép-alapú információs eszközök és ellenőrzőlisták segítettek a tanácsadásban. 22 tagállamban a mezőgazdasági termelők elsőként a telefonos segélyvonalakon keresztül kerültek kapcsolatba az MTR-rel.

Ezidáig nem sokszor került sor a mezőgazdasági termelők kiemelt kezelésére, kivéve azt a kezdetben érvényes kötelezettséget, miszerint elsőbbséget kell adni azoknak a mezőgazdasági termelőknek, akik több mint 15 000 EUR-ban részesülnek közvetlen kifizetés formájában. Egyes tagállamoknak problémát jelentett a kis mezőgazdasági üzemek elérése. Az EU egészét tekintve meglehetősen korlátozott azon mezőgazdasági termelők száma, akik a mezőgazdasági tanácsadó rendszer révén kapnak tanácsot (a közvetlen kifizetés formájában támogatott mezőgazdasági termelők mintegy 5%-a részesült 2008-ban személyes tanácsadásban). Az MTR fő kezdeményezettjei a nagy mezőgazdasági üzemek voltak, amelyek már ismerték a meglévő tanácsadási szolgáltatásokat.

3.2. Az MTR finanszírozása

A mezőgazdasági termelőknek öt tagállamban ingyenes hozzáférést biztosítottak a helyszíni személyes tanácsadáshoz, vagy részben hozzájárultak a tanácsadás költségeihez (a teljes költség 20–50%-áig), illetve két tagállamban teljes mértékben fedezték e költségeket.

A mezőgazdasági tanácsadási szolgáltatások mezőgazdasági termelők által történő igénybevételét támogató intézkedést húsz tagállamban tervezték, mintegy 1 123 000 mezőgazdasági termelőt érintve. A 2007–2013 közötti időszak teljes költségvetése 870,5 millió EUR-t tesz ki – ez a vidékfejlesztésre fordított teljes közkiadások 0,6%-a, amelyből 1,3%-ot az első két évben elköltöttek, 12 250 mezőgazdasági termelőt érintve.

Az üzemvezetési, tehermentesítési és tanácsadási szolgáltatások létrehozását támogató intézkedést hét tagállamban tervezték, amelyből négy tagállam (Spanyolország, Málta, Portugália és Olaszország) egyértelműen a mezőgazdasági tanácsadó rendszerre összpontosított. A 2007–2013 közötti időszak költségvetése 172,9 millió EUR-t tesz ki – ez a vidékfejlesztésre fordított teljes közkiadások 0,1 %-a, amelyből 2 %-ot az első két évben elköltöttek.

3.3. Az MTR értékelése

Az MTR értékelő jelentése megállapította, hogy összességében a mezőgazdasági tanácsadó rendszer hozzájárult ahhoz, hogy a mezőgazdasági termelők tudatosabban figyeljenek a környezettel, az élelmiszer-biztonsággal, az állategészségüggyel és az állatjólléttel összefüggő anyagi és gazdálkodási folyamatokra. Az ellenőrzőlistákat használó személyes tanácsadás különösen hatékonynak bizonyult, mivel ez a

tanácsadás kifejezetten egyénre szabott és strukturált módja. Egyes tagállamokban a mezőgazdasági tanácsadó rendszer létrehozása jó lehetőséget teremtett arra, hogy átgondolják és javítsák szélesebb körű tanácsadási és ismeretátadó rendszereiket a mezőgazdasági ágazatban.

Az MTR segítséget nyújtott a mezőgazdasági termelőknek abban, hogy teljesítsék a kölcsönös megfeleltetési követelményeket, ami a rendszer alkalmazásának legfőbb indoka volt. Az MTR támogatása gyarapította a mezőgazdasági termelők pénzügyi irányítási (számviteli) képességeit, és javult a könyvelésük is a kölcsönös megfeleltetés követelményei tekintetében.

Összességében azonban az MTR hatékonysága még mindig korlátozott, mivel kevés mezőgazdasági termelő folyamodott a felkínált tanácsadási lehetőséghez. Az értékelők látják a javulás lehetőségét, mivel az MTR több mezőgazdasági termelőt (a közvetlen kifizetés formájában támogatott mezőgazdasági termelők mintegy 20 %-át) ért el azokban a tagállamokban, amelyek 2005-től kezdődően végrehajtották a rendszert. Mivel a tanácsadást előzetesen kell finanszírozni, ez egyes esetekben elvette néhány mezőgazdasági termelő kedvét attól, hogy éljen az MTR által kínált lehetőségekkel.

Az értékelők szerint az MTR alapvető előfeltétele, hogy az uniós mezőgazdasági termelők önkéntes alapon vehessék igénybe a tanácsadást, mivel a tanács követése – természeténél fogva – önkéntes alapon működik, szemben a kötelező ellenőrzési/tanúsítási rendszerekkel. Ezidáig az MTR nem tett sokat annak érdekében, hogy javuljon az uniós mezőgazdasági termelők KAP-ról alkotott véleménye, mivel az MTR-t gyakran olyan rendszernek tekintették, amely szigorúan a kölcsönös megfeleltetésről és a mezőgazdasági üzemek vonatkozó vizsgálati rendszeréről szól, ami rossz fényben tüntette fel előttük az MTR-t. Voltak azonban olyan esetek, amikor az MTR révén sikerült bizalomra épülő és hatékony kapcsolatot kialakítani a mezőgazdasági termelők és a tanácsadók között. Az értékelő jelentés azt ajánlja, hogy maradjon meg az önkéntesség elve és az MTR-t általában jellemző rugalmas felépítés.

4. AZ MTR JÖVŐBENI JAVÍTÁSA

A Bizottság a végrehajtás kezdeti éveiben szerzett tapasztalatokra és az értékelő jelentésre támaszkodva a következő javaslatokat teszi a javítást illetően. E javaslatok a tagállamoknak szóló iránymutatások (ajánlások) formájában készülnek el, illetve szükségessé tehetik a jelenlegi uniós jogszabályok módosítását.

4.1. A mezőgazdasági tanácsadó rendszer és a mezőgazdasági tanácsadási szolgáltatások fogalmának tisztázása

(1) Tisztázni kell a „mezőgazdasági tanácsadó rendszer” és a „mezőgazdasági tanácsadási szolgáltatások” fogalmát. A „mezőgazdasági tanácsadó rendszer” a szervezet egészére és a különböző hatóságokra és/vagy magánszervekre vonatkozik, melyek egy mezőgazdasági termelő számára „mezőgazdasági tanácsadási szolgáltatásokat” nyújtanak egy adott tagállamban (a 73/2009/EK tanácsi rendelet 12. cikke). A nemzeti MTR létezése biztosítja, hogy valamennyi mezőgazdasági termelő kérhet és kaphat tanácsot legalább a kölcsönös megfeleltetés alapvető követelményeiről a környezet, a

közegészségügy, az állat- és növényegészségügy, az állatjóllét és a földterületek jó mezőgazdasági és környezeti állapotban való tartása terén. Fontos, hogy a lehető legpontosabban elkülönítsük a mezőgazdasági tanácsadó rendszer termékét, a tanácsot a mezőgazdasági termelőknek nyújtott puszta információktól. A „mezőgazdasági tanácsadási szolgáltatásoknak" fel kell mérniük a mezőgazdasági termelő adott helyzetét, és nem csupán általános információt kell nyújtaniuk. A kölcsönös megfeleltetés követelményeiről szóló tájékoztatás már a 73/2009/EK rendelet 4. cikkének (2) bekezdéséből adódóan kötelező.

(2) Az MTR-t nem csak azon mezőgazdasági termelőknek nyújt segítséget, akik KAP-támogatásban részesülnek, hanem az Európai Unió valamennyi mezőgazdasági termelőjének, beleértve – például – a nitrátokról szóló irányelvvel kapcsolatos tanácsot kérő, sertéstenyésztésre szakosodott gazdákat.

4.2. Az MTR hatálya

(3) A kedvezményezettek által betartandó kölcsönös megfeleltetési és egyéb követelményeknek az MTR minimális és alapvető hatálya, valamint célkitűzései alá kell tartozniuk, mind az első, mind pedig a második pillért illetően. Az MTR-tanácsadásnak megfelelően kell foglalkozni e követelményekkel. Az MTR-nek mindenekelőtt a szabályok betartásában kell a mezőgazdasági termelők segítségére lenni.

(4) Mind az első, mind pedig a második pillérben az MTR által érintendő kötelező elemek között szerepelnie kell a trágyák és növényvédő szerek használatára vonatkozó minimális követelményeknek. E követelmények a kölcsönös megfeleltetés részét képezik az agrár-környezetvédelmi támogatásban részesülő mezőgazdasági termelők számára.

(5) Mivel az MTR elsősorban a kölcsönös megfeleltetés követelményeire összpontosít, ezért már számos, az éghajlatváltozással kapcsolatos gyakorlattal is foglalkozik; e gyakorlatok azok, amelyek csökkentik a mezőgazdaságnak az éghajlatra kifejtett hatását, és amelyek segítik a mezőgazdasági üzemeket abban, hogy alkalmazkodni tudjanak a változó és az egyre változatosabb éghajlati feltételekhez[4]. A jelenlegi jó mezőgazdasági és környezeti állapot (GAEC) előírásai lényegesek ahhoz, hogy a szerves szént a mezőgazdasági talajokban lehessen tartani, és fenntartható használatuk biztosítható legyen. Érdemes lenne azonban belefoglalni az MTR keretébe az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó speciális fellépést, például a bevált gyakorlatok vizsgálatát és konkrét promóciós feladatok mezőgazdasági üzemekben történő végrehajtását, beleértve a technológiával kapcsolatos

[4] Például az állandó legelők védelmére, a vetésforgóra és a köztes kultúrákra, valamint a minimális talajborításra vonatkozó előírás, a minimális földgazdálkodási előírás szerinti csökkentett talajművelés, a növényi maradványokkal való gazdálkodásról szóló előírás, a talaj szervesanyag-tartalmának fenntartásáról szóló előírások és a nitrátokról szóló irányelv szerinti, a trágya alkalmazására és tárolására vonatkozó követelmények. Mindezek a követelmények határt szabnak azon gyakorlatoknak, amelyek hatást fejtenek ki a mezőgazdasági üzemek szintjén az üvegházhatást okozó gázok kibocsátására. Ezekkel a kölcsönös megfeleltetés követelményeit megillető elsőbbség révén foglalkozik az MTR.

tanácsadást. Egyik módja annak biztosítására, hogy a tagállam kifejleszti az ilyen irányú képességeit, hogy egy, ezen szükségletet hangsúlyozó jogi szövegben egy konkrét utalást helyez el. Nagy hasznát vehetik a tanácsadóknak, amikor a bevált gyakorlatokat foglalják össze, és amikor azokat megismertetik a mezőgazdasági termelőkkel. A bevált gyakorlatok jegyzékét uniós szinten is össze lehetne állítani. A tanácsadóknak kötelezővé lehetne tenni bizonyos képzések elvégzését, hogy jobban megértsék és eredményesebben terjesszék az éghajlatváltozással kapcsolatos lényeges gazdálkodási gyakorlatokat.

4.3. Az MTR tanácsadóinak a kölcsönös megfeleltetés terén közreműködő egyéb szereplőkkel szemben betöltött szerepének tisztázása

(6) A tagállamokat figyelmeztetni kellene arra, hogy egyértelmű a különbség az ellenőrzés (ellenőrzések és vizsgálatok) és a tanácsadás között. A tanácsadást egyértelműen el kell különíteni az ellenőrzésektől. A mezőgazdasági termelő minden esetben felel a saját cselekedeteiért.

(7) Lényeges megtartani azt a jelenlegi szabályozást, miszerint a felkeresett mezőgazdasági üzemek *egyéni* adatai semmilyen körülmények között sem juthatnak tovább a tanácsadóktól az ellenőrökhöz. Még ha ez név nélkül meg is történne, akkor a titoktartási kötelezettségek sérelmének esete állna fenn. Az is kontraproduktívnak tűnik, ha az egyes mezőgazdasági termelők ellenőrzési adatait továbbítják a tanácsadók felé, mivel így megrendül a tanácsadóba vetett szükséges bizalom. A bizonyítékok azt mutatják, hogy a tagállamok nem minden esetben értették meg teljes mértékben ezeket az elveket.

(8) Hasznos lenne, ha a tanácsadók *összesített* adatokat kapnának a mezőgazdasági üzemek ellenőrzéséről, de ezt nem kellene kötelezővé tenni. Amennyiben a tanácsadó a célzottabb tanácsadás érdekében igényt támaszt ezekre az adatokra, az ellenőrző szerv rendelkezésre bocsáthatja az összesített adatokat, például a leggyakoribbnak számító szabálysértések típusairól.

(9) Az MTR tanácsadóinak nem kellene arra korlátozniuk tevékenységüket, hogy a kölcsönös megfeleltetés keretében a mezőgazdasági termelők gyakorlati kötelezettségeinek teljesítésében segítenek, hanem el is kellene magyarázniuk e kötelezettségek céljait és a mögöttük meghúzódó szakpolitikákat, valamint azt, hogy ezek milyen módon járulnak hozzá a fenntartható mezőgazdasághoz. Az a mezőgazdasági termelő, aki megérti, hogy milyen megfontolás áll a konkrét kötelezettségek mögött, nagyobb hajlandóságot fog mutatni ezek betartására.

(10) Újabb és újabb témák merülnek fel a tanácsadás terén, és a mezőgazdasági termelők segítségre szorulnak majd a különféle témák széles körében – a gazdasági kérdésektől az ökológiai kérdéseken át egészen a természetvédelemig. Az MTR tanácsadói nem tudják majd megválaszolni mindezen kérdéseket, de tájékozottnak kell lenniük, és „általános orvosként” kell közreműködniük, akik szükség esetén a szaktanácsadókhoz irányítják a hozzájuk fordulókat. Ha egy mezőgazdasági termelőnek például át kell szerveznie termelését, és tanácsot szeretne kapni a mezőgazdasági piacokról,

az MTR-tanácsadónak biztosítania kell, hogy a mezőgazdasági termelő az erre szakosodott szolgáltatásokkal kapcsolatba kerülhessen, vagy el kell őt irányítania a vonatkozó információk – például a termelési adatok – forrásaihoz. Hasonló megközelítés ajánlható a biogazdálkodás terén is. A mezőgazdasági termelőknek például azzal kapcsolatban is szükségük lehet tanácsra, hogy miként lehet áttérni a biogazdálkodásra, illetve tanácsot kérhetnek a piaci lehetőségekről és az eredményesebb gazdálkodási gyakorlatokról (lásd még a (19) javaslatot). Az MTR koordináló testületeinek fontos szerepet kellene betölteni abban, hogy segítsék a tanácsadókat a kapcsolati háló kiépítésében, például azáltal, hogy rendelkezésre bocsátják a szaktanácsadók elérhetőségeit és szakterületeit.

4.4. Az MTR népszerűsítése

(11) Tisztázni kell az 1698/2005/EK rendelet 24. cikkében meghatározott mezőgazdasági tanácsadási szolgáltatások alkalmazásáról szóló intézkedés hatályát. Világossá kell tenni, hogy a mezőgazdasági termelő nem köteles valamennyi kölcsönös megfeleltetési követelmény tekintetében tanácsért folyamodni, ha támogatásra jogosulttá kíván válni a mezőgazdasági tanácsadási szolgáltatások igénybevétele tekintetében[5]. Ez csökkentené az intézkedés révén a mezőgazdasági termelőkre és a hivatalokra nehezedő terheket és a termelők által viselendő költségeket. A mezőgazdasági termelő gyorsabban tudja majd visszaigényelni a tanácsadás költségeinek rá eső részét, mivel ezentúl nem lesz kötelező megvárni, hogy a kölcsönös megfeleltetés valamennyi területét érintsék. Az MTR koordináló testületeinek és a tanácsadóknak azonban továbbra is kellő figyelmet kell fordítaniuk azokra a MTR kulcskérdéseit jelentő kötelezettségekre, mivel a tanácsot kérő mezőgazdasági termelők nem minden esetben tudják, hogy kifejezetten a kölcsönös megfeleltetéssel kapcsolatban van szükségük tanácsra.

(12) Ugyanakkor rugalmasan kellene kezelni a kötelező munkahelyi biztonsági előírásokat az MTR alkalmazásával kapcsolatos, a második pillérhez tartozó intézkedés szerint, és csak a vonatkozó elemekre kellene összpontosítani.

(13) A mezőgazdasági tanácsadási szolgáltatásokkal kapcsolatos intézkedés igénybevételének gyakoriságát nem kellene mérni. A tagállamok eddig két-három tanácsadási szolgáltatást ütemeztek be a 2007–2013-as vidékfejlesztési időszakra. Hangsúlyozni kellene, hogy egy mezőgazdasági termelő több szolgáltatást is igénybe vehet, például legalább évente egyszer. Az intézkedést sokkal célzottabbá és vonzóbbá teszi, ha fennáll annak a lehetősége, hogy gyakrabban lehet tanácsot kérni, valamint a (11) javaslatban említett, a tanácsadási szolgáltatásra vonatkozó kötelező hatály tekintetében is működik a rugalmasság. Csökkenni fog valamennyi tanácsadási szolgáltatás költsége, mivel olyankor fog célzott tanácsadásra korlátozódni, amikor a mezőgazdasági termelőnek valóban szüksége van rá.

---

[5] A 2009. évi egyszerűsítési folyamat keretében viták folytak arról, hogy az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) társfinanszírozott tanácsadásnak az 1698/2005/EK tanácsi rendelet 24. cikke értelmében ki kell-e terjednie feltétlenül a kölcsönös megfeleltetés valamennyi területére és a munkahelyi biztonsági előírásokra. A 2010 szeptemberi összehangolási folyamat részeként a Bizottság módosítani kívánja az 1698/2005/EK tanácsi rendeletet, hogy az intézkedést még rugalmasabbá tegye.

(14) A kölcsönös megfeleltetés hatálya 2003 óta bővül. A költségek is megemelkedtek, és 2003 óta egyre inkább elvárás, hogy az MTR által nyújtott tanácsadás a kölcsönös megfeleltetésen túlmenően más témákat is érintsen, hiszen az új kihívások, mint az éghajlatváltozás, a vízkérdés, a biológiai sokféleség megőrzésének szükségessége stb. ezt megkövetelik[6]. A tagállamok kérik az EU-t, hogy növelje a mezőgazdasági tanácsadásra fordított összegeket. A (11) és (13) javaslatok következményének e megnövekedett kereslethez kellene igazodnia: a mezőgazdasági termelők gyakrabban juthatnak célzott tanácsokhoz és a témák szélesebb körében, egy mezőgazdasági tanácsadási szolgáltatásért járó, legfeljebb 1500 EUR összegű támogatáson belül[7].

(15) A Bizottság hangsúlyozni kívánja, hogy az MTR a mezőgazdasági kistermelők számára is fontos. E csoport tagjait jelenleg nem érik el kellő mértékben az MTR szolgáltatásai, ennek ellenére legalább olyan fontosak, mint más termelők, hiszen nekik is teljesíteniük kell kötelezettségeiket, és adott esetben ők is megfeledkezhetnek kötelezettségeikről. Az itt javasolt intézkedések is ezzel a ténnyel kívánnak foglalkozni, a tagállamoknak azonban proaktívnak kell lenniük, és mérlegelniük kell, hogyan lehet azokat a mezőgazdasági termelőket megcélozni, akik nem ismerik fel a tanács iránti szükségletüket.

(16) A tagállamoknak többet kellene tenniük az MTR népszerűsítéséért, például amikor elküldik a mezőgazdasági termelőnek a jelentkezési lapokat, mellékelhetnék a tanácsadó szervek jegyzékét, vagy a mezőgazdasági üzem ellenőrei, amennyiben szabálysértést tárnak fel, átadhatnák az említett jegyzéket a mezőgazdasági termelőnek.

(17) Annak érdekében, hogy a mezőgazdasági termelők tudatosabban használják az MTR-t, a 73/2009/EK tanácsi rendelet 4. cikkébe bele kell foglalni, hogy a tagállamok kötelesek átnyújtani a mezőgazdasági termelőknek az MTR tanácsadóinak jegyzékét.

4.5. Az MTR irányítása

(18) A Bizottság nyomatékosan ajánlja, hogy az MTR koordináló testületei szervezzenek valamennyi tanácsadó részére alapszintű és rendszeres képzéseket legalább a kölcsönös megfeleltetéssel összefüggő kérdésekről. E képzéseknek ki kellene térniük a mezőgazdasági termelők tényleges kötelezettségeire és a mögöttük meghúzódó szakpolitikákra. A képzés különösen szükségszerű például az éghajlatváltozással kapcsolatos új fellépés terén.

---

6 A 2009. évi fehér könyvben tervezett intézkedések egyike: „Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás” (COM(2009) 147) egyik eszköze „felmérni, hogy a mezőgazdasági tanácsadó rendszer hogyan képes képzéssel, tudásmegosztással és új technológiák bevezetésének támogatásával segíteni az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást”. További részletek fellelhetők a DG AGRI fehér könyvet kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentumában. „Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás: Mit jelent ez Európa mezőgazdasága és vidéki területei számára?” (SEC(2009) 417).

7 Az 1698/2005/EK rendelet 24. cikke és I. melléklete.

(19) A tagállamoknak összhangot kellene teremteniük a különböző eszközök, mint a tanácsadás, a képzés, a tájékoztatás, az ismeretek terjesztését biztosító szolgáltatások és a kutatás között, tiszteletben tartva az egyes eszközök jellemzőit, ugyanakkor koherens módon integrálva azokat. Ezen túlmenően a tanácsadóktól származó, a kölcsönös megfeleltetés követelményeinek gyakorlati végrehajtásáról szóló információk különösen az MTR-t és a kölcsönös megfeleltetést igazgató hatóságok számára lehetnek hasznosak. Ezért lényeges, hogy a kölcsönös megfeleltetés területén közreműködők, a tanácsadók, az MTR koordináló testületei és a kölcsönös megfeleltetést igazgató hatóságok között működjön a tudásmegosztás a kölcsönös megfeleltetés követelményeinek gyakorlati végrehajtásával kapcsolatban. Rendszeresen – évente egyszer vagy kétszer – tarthatnának megbeszéléseket információcsere céljából.

(20) A pillérek közötti koherencia biztosítása érdekében az MTR tanácsadói számára a személyzet megfelelő képesítéséről szóló, a második pillérhez tartozó végrehajtó rendelkezést ki lehetne terjeszteni az MTR első pillér szabályaira[8].

(21) A tagállamokat figyelmeztetik arra, hogy a Bizottság – további adminisztratív terhek hozzáadása nélkül – lényegesnek tartja az MTR értékelését és ellenőrzését, különösen a jövő MTR-éről szóló viták és a 2013 utáni KAP-ban megjelenő mezőgazdasági tanácsadási szolgáltatások fényében. Egy ilyen értékelés ne vezessen feltétlenül az egyes mezőgazdasági üzemek adatainak szükségtelen cseréjéhez, sem pedig jelentős adminisztratív terhekhez. Elsődleges fontosságú azonban az, hogy az MTR hatékonysága biztosított legyen az adott tanács mennyiségi és minőségi értékelése révén (pl. annak hasznossága és a mezőgazdasági termelő elégedettségi szintje).

5. KÖVETKEZTETÉS

Az e jelentésben szereplő értékelés fényében a Bizottság úgy véli, hogy az MTR a KAP sikeres végrehajtásának lényeges eszköze. A mezőgazdasági termelők támogatásban részesülnek a környezettel, az élelmiszer-biztonsággal, az állategészségüggyel és az állatjólléttel összefüggő uniós jogi követelmények betartása érdekében tett erőfeszítéseik tekintetében. Azáltal, hogy segítséget kapnak e „kölcsönös megfeleltetés” követelményeivel kapcsolatban, az MTR-nek köszönhetően a mezőgazdasági termelőknek nem kell elesniük a KAP-kifizetésektől. Sokkal valószínűbb, hogy a tanácsban részesülő mezőgazdasági termelők megértik a kölcsönös megfeleltetés követelményeit, így készek eleget tenni azoknak.

Számos tagállamban természetesen már nem új keletűek a tanácsadási szolgáltatások, de gyakran eseti alapon történnek. A jogalkotó – azáltal, hogy kötelezte a tagállamokat az MTR létrehozására – egy stratégiailag átfogóbb megközelítést alkalmazott. A tagállami

[8] Az 1974/2006/EK bizottsági rendelet 15. cikke értelmében a második pillérhez tartozó végrehajtási szabályok előírják, hogy a társfinanszírozott mezőgazdasági tanácsadási szolgáltatások „*megfelelően képzett és tanácsadási tapasztalattal rendelkező munkaerővel rendelkeznek*”. Ezen intézkedés iránymutatásai szerint a személyzet képesítését meghatározhatja az oktatás vagy a tanúsítás minimális szintje. A mezőgazdasági tanácsadási szolgáltatások alkalmazásáról szóló, második pillérhez tartozó intézkedést 20 tagállamban alkalmazzák.

erőfeszítések jelzik, hogy a rendszer és az MTR koordináló testületei milyen fontos szerepet tölthetnek be a mezőgazdasági termelők szempontjából, hogy segíthetnek nekik megérteni és végrehajtani az uniós szabályokat.

A kezdeti szakaszban jelentős erőfeszítésekre volt szükség, különösen azokban a tagállamokban, amelyekben korábban egyáltalán nem vagy csak kevés tanácsadási szolgáltatás állt rendelkezésre. Más tagállamokban az MTR létrehozása inkább a meglévő szolgáltatások koordinálására korlátozódott, ami a mezőgazdasági termelők részére csupán egy olyan kapcsolattartó személy elérhetőségének megadását jelentette, akihez gyakorlati kérdésekben lehetett tanácsért fordulni.

Ezenkívül az újabb és újabb kihívások megjelenésével 2003 óta a tanácsadási szolgáltatások iránti elvárások is megnövekedtek. Az MTR-nek ezért proaktívan kell megfogalmaznia és felölelnie olyan kérdéseket, amelyek túlmutatnak a kölcsönös megfeleltetés jogi előírásain.

A Bizottság ennek érdekében az alábbi ajánlásokat teszi a tagállamoknak.

- Legyen az MTR alkalmazási területe továbbra is széles körű, de a középpontban a betartandó szabályok álljanak.

- Hangsúlyozzuk az MTR-tanácsadó „általános orvosi” szerepét, hiszen ő az, aki szükség esetén szaktanácsadókhoz irányítja a mezőgazdasági termelőket.

- A célzottabb tanácsadás elősegítése érdekében használjuk a mezőgazdasági üzemek ellenőrzésének összesített adatait, szem előtt tartva annak fontosságát, hogy a tanácsadás adatait bizalmasan kell kezelni. Az MTR tanácsadója „általános orvosként” működjön, aki holisztikus megközelítésmódjával a gazdálkodás valamennyi szempontját összekapcsolja. Nem csak az uniós követelményeket kellene elmagyaráznia a mezőgazdasági termelőknek, hanem azok célkitűzéseit és a mögöttük meghúzódó szakpolitikákat is.

- Különleges intézkedésekkel népszerűsítsük az MTR-t, például ragadjuk meg a megfelelő alkalmat arra, hogy átadjuk a tanácsadók jegyzékét a mezőgazdasági termelőknek, biztosítva azt is, hogy a kis mezőgazdasági üzemeket is elérjük.

- Javítsuk az MTR irányítását, és feltétlenül kerüljön sor a tudásmegosztásra a kölcsönös megfeleltetés területén közreműködők között. Az MTR koordináló testületeinek fokozni kellene az összhangot a különböző eszközök – például a tanácsadás, a képzés, a tájékoztatás, az ismeretek terjesztését biztosító szolgáltatások és a kutatás – között. Rendkívül fontos az MTR értékelése és ellenőrzése.

A Bizottság továbbá úgy véli, hogy szükségesek a következő lépések is:

- Tisztázzuk az „MTR” és a „mezőgazdasági tanácsadási szolgáltatások“ fogalmát, egyértelműen megkülönböztetve a tanácsadást a részletes tájékoztatástól, továbbá biztosítva, hogy az MTR az EU valamennyi mezőgazdasági termelőjét megcélozza.

- Az MTR minimális hatálya alá kerüljenek be a trágyára és a növényvédő szerekre vonatkozó minimális követelmények a nemzeti jogszabályokban meghatározottak szerint, és hangsúlyozzuk az éghajlatváltozás miatti különleges fellépés iránti szükségletet.

- Világítsuk meg az MTR tanácsadóinak a kölcsönös megfeleltetés terén közreműködő egyéb személyekkel szemben betöltött szerepét, ajánlva a tanácsadás és a mezőgazdasági üzemek ellenőrzése közötti egyértelmű elkülönítést.

- Népszerűsítsük az MTR-t azáltal, hogy rugalmasságot alkalmazunk a tanácsadói intézkedés tartalmát és igénybevételének gyakoriságát illetően, és kötelezzük a tagállamokat arra, hogy bocsássák a mezőgazdasági termelők rendelkezésére az MTR tanácsadóinak jegyzékét.

- Javítsuk az MTR irányítását azzal a követelménnyel, hogy a tanácsadók rendelkezzenek megfelelő képesítéssel, és járjanak rendszeresen az MTR koordináló testületei által szervezett képzésekre.

Ezek az intézkedések valószínűleg módosításokhoz vezetnek majd a 2013-as időszakot követő jogszabálycsomagban.